

Törvényesen védett kerti hintanyugág

Tekintse meg a készítőnél!

FORREIDER JÓZSEF
IX., Dandár-utca 23. József 464-75

Még két esztendővel öregebb intézet az aznap éppen vizsgák munkájában izzó *Nemzeti Zenede*, amely 1839-ben a Pest-Budai Hangszegyletből alakult s különösen *Zichy Géza* gróf elnöklésével indult nagy virágzásnak. Friss erőben neveli az ifjúságot a zenekultúrának mind máig.

Jóval fiatalabb, mindössze négy esztendő volt *Liszt Ferenc* alapítása, a *Zeneakadémia*, a mai Zeneművészeti Főiskola, amely halteri szűkös helyiségéből akkoriban költözött a Vörösmarty-utca és Andrássy-út sarkán levő bérházba, s éppen jutalmak osztása révén került az ötven év előtti B. H.-ba.

Primitív helyzetben lehetett a mai *Széchenyi-fürdő*, amelyről azt mondja egy hír, hogy „az artézi kút vizének értékesítése miatt emelt ideiglenes fürdőnek sietős felszerelését rendelte el ma a tanács.” A furásokat, kilenc évi munka után, 1878-ban fejezték be itt. Még új volt tehát a kút, amelyből Budapest mai híres fürdője lett.

Az események sorából a hirdetési oldalakon kell folytatnunk a nyomozást, hogy ma is élő ismerősöket találjunk.

Az első szám hirdetői között találjuk a *Magyar Jelzalog Hitelbankot*, a *Magyar-Francia* és a *Fonciere* biztosító társaságokat.

A trianoni Magyarországnak még megmaradt *Agnes Forrás* vizét hirdeti *Édeskuty* L. Akkor tizenhétéves volt a cég, amely mint *Édeskuty* Lajos tulajdona, az üzletet előbb Budán keserűvizekkel kezdte, de ötven év előtt az Erzsébet-téren volt már s ott van máig, az alapító fia, *Édeskuty* Jenő özvegyének tulajdonában. Megmaradt a forgalomban a vize is, amely azonban azóta a *Török József* cégé lett.

Sokféle tarka árúját kínálta már akkor a *Kristóf-téri Kertész Tódor* üzlete, amely a legutóbbi időben alakult át társas céggé.

A *Bécsi-utcában* székeltek akkor is *Fischer* I. majolika- és kályhagyáros üzlete, amelynek most *Fischer* Emil a gazdája.

Az első B. H. többi hirdetői ma már nincsenek a piacon. Egyik-másik régi üzlet a háború utáni nehéz években tünt el. Bizony sok minden megváltozott a félszázad alatt. Nemcsak az üzleti cégtáblák, hanem maga az egész élet, s más virágok nyílnak még azokon a fák is, amelyek gyökere ötven esztendő földjébe nyúlik. S a forgandó események, a romboló vagy tisztító viharok, a megváltozott szokások és stílusok között mintha az örökkévalóság szimbóluma lenne, a változhatatlanság, a *Meteorológiai Intézet*. Tessék elolvasni az ötven év előtti jelentését a B. H. első számában, amint itt következik:

Időjárás. Európában: A nagy légnemzés a kontinens délnyugati részében, a depresszió Oroszország délnyugati táján van. A nyomáskülönbsétek kisebbek, ezért a szelek esendesek. Az idő Németországban változó felhőzetű, száraz, emelkedő hőmérséklettel. Hazánkban: Többnyire nyugati és délnyugati, kisebb részben déli és északi mérsékelt szelek mellett a hőmérséklet keveset változott; a légnemzés északkeleten kissé feljebb, délen kissé alább szállt. A idő általában lassú derülést mutat, számos, de nem nagymennyiségű helyi esővel. A derülő jellegű idő egy nap múlva újra változó jellegűt ölt, egyre emelkedő hőmérséklet

mellett. Kilátás a jövőre. Többnyire derült, melegebb idő várható, helyi esők kisebb mennyiségben.

Egyetlen mondat, egyetlen szó nincs, amely betűről-betűre ne foglalhatna helyet a mai meteorológiai jelentésekben. Jótékony megnyug-

vás az ötven év határán ezt a jelentést olvasni: az összekötő kapcsot mult, jelen és jövő között, amely mintha azt mondaná, hogy az idők végtelenségében ötven év alatt nem is telt el az idő.

Losonczy Zoltán

Csemege a pipásoknak

Az egész világon híre van a magyar dohánygyártmányok kiválóságának.

Ha a dohányjövédék szívós munkájáról akarunk írni, úgy elsősorban arra a céltudatosan folyó munkára kell rámutatnunk, mellyel megfelelő és kiváló vezetés mellett az egész dohányjövédék tisztviselő-kara és személyzete törekszik eredményt elérni. Kevés olyan állami, sőt magánintézményünk van, ahol annyi szeretettel és ambícióval törekednek az üzem fejlesztésére és a termelő minőségének fokozására, mint a dohányjövédék.

A debreceni pallagpusztai dohánykísérleti állomáson a magyar dohány nemesítésére folynak a maguk nemében rendkívül érdekes kísérletek, a magyaróvári növénynemesítő-intézet kísérletügyi főigazgatójának, Grábner Emil gazdasági főtanácsosnak segítségével. A kísérletek főképpen a magyar dohányfajták nemesítésére irányulnak és már eddig is szép eredmény mutatkozik ezen a téren, mert a nyíregyházi és rakamazi dohánybevitel-hivatalok körzetében tartozik valamennyi dohánytermelő már nemesített maggal láttatott el és 1-2 éven belül remélhető, hogy az ország összes termelői már nemesített magból származó dohánypalántákat fognak elültetni, aminek rövid időn belül az lesz az eredménye, hogy a magyar dohányminőség tekintetében az eddiginél is nagyobb sikerrel fog szerepelni a külföldi dohánypiacon.

Az újítások terén szereplő újdonság a legújabb eljárás alapján működő nikotinyártás is. A háború utáni évek fokozódó Thanaton kereslete indította a jövédék jelenlegi vezetését arra, hogy a magyar gazdaságnak egy, a Thanatonnál sokkal hatásosabb növényvédelmi szert adjon. Hosszas tanulmányozás után sikerült a rendkívül fontos gazdasági kérdést olyan tökéletességgel megoldani, hogy a dohányjövédék debreceni gyárában gyártott nikotin híre rövid múlt év leforgása alatt már egész Európát bejárta. De nemcsak írásbeli érdeklődést, hanem személyes kapcsolatot is létesített az egyes dohányjövédékkel, amelyeknek vezető emberei személyesen, a helyszínen győződtek meg a gyártás tökéletességéről. Különösen az olasz és török dohányjövédék érdeklődése méltó itt megemlítsé, akik az itt szerzett tapasztalatok alapján kijelentették, hogy a nikotinnak ezen eljárással való előállítását hazájukban a legrövidebb időn belül meg fogják valósítani.

A dohányjövédék által gyártott nyers nikotin, amint azt a m. kir. földművelésügyi minisztérium kísérleti állomásain az általuk végzett permetezési kísérletekkel beigazolták, rendkívül nagy hígításban az élelődiék irtására kiválóan alkalmas. Kiváló tulajdonsága, ami különösen a gyümölcsfák és vetemények permetezésénél fontos, a bomlékonysága, mert a permetezést követő 8-10 napra mintegy küldetését elvégezve, teljesen ártalmatlanná válik.

A szivarkagyártás terén a legjelentősebb újítás az egyiptomi módszerrel gyártott cigaretták forgalombahozatala. A dohányjövédéknek két szakembere hosszú időn keresztül tanulmányozták a világhírű egyiptomi cigarettafajták gyártásának módját. Meglátogatták a híres egyiptomi cigarettagyárakat, vizsgálták azokat az eljárásokat, amelyek szerint a gyártás történik. Most már ott tartunk, hogy a magyar dohányjövédék által gyártott egyiptomi cigaretták (Pharao, Cleopatra) nemcsak hogy

felveszik a versenyt az Egyiptomban készült cigarettákkal, hanem, sokak véleménye szerint, jóságban messze felülmulják azokat.

Az egyiptomi tapasztalatokat azonban az olcsóbb cigarettafajtáknál is felhasználja a dohányjövédék. A jövédék vezetőségének ugyanis az a felfogása, hogy nemcsak a drága, hanem az olcsóbb cigarettáknak is megfelelő minőségűeknek kell lenniök. Hiszen az export fejlesztése mellett, elsősorban a hazai fogyasztás emelésére kell törekednünk s ezt másképp el nem érheti a dohánygyegek legfelsőbb hatósága, mint ha jót és olcsón ad a fogyasztó közönségnek.

Az a törekvés, hogy a dohányjövédék minél jobbat és tökéletesebbet nyújtson, nem maradt hatás nélkül és az egész világon híre terjedt a magyar gyártmányok kiválóságának.

Ha kutatjuk e sikerek okát, akkor az ősi magyar tehetségén kívül, a szinte páratlan ambíciótól és tudástól eltekintve, a dohányrezi nagy sikereit elsősorban annak tulajdoníthatjuk, hogy a jövédék vezetősége üzleti vállalkozásnak is tekinti a dohánytermelést, a dohánygyártást és dohányexportot. A dohánytermelésnél minden erejével arra törekszik, hogy növelje azt, mert így egyrészt több jövedelmet biztosít a termelőknek, másrészt azonban a nagyobb forgalomból a jövédékre is nagyobb haszon háramlik. Ugy a dohánytermelés mennyiségének, mint a gyártás színvonalának emelésével a belföldi fogyasztáson kívül az export növelése volt a másik célja a rezi igazgatóságának. Ezt a célt szolgálja a már említett kísérletezés is a magyar dohányfajta nemesítésére és talán nincs már messze az az idő, amikor a kísérleti állomásokon végzett szakszerű és ernyedetlen munka eredményeként sikerült kitermeszteni a jövő nemesebb és finomabb magyar dohányfajtáját.

A szakadatlanul folytatott szorgalmas munka máig eddig is a legszebb nemzetközi sikereket biztosította Magyarországnak az egész világon. A szaloniki nemzetközi kiállításon a dohányjövédék közfelfűtést kelte nyerte meg a vásár aranyérmét. A barcelonai világkiállításon ismét a magyar dohányjövédék volt az, amely elvitte a Grand Prix-t és világhírt szerzett a magyar dohánynak és magyar jövédék kiváló gyártmányainak.

Az elmondottakhoz viszonyítva, valóban jelentéktelen az az itt-ott felmerülő és tájékoztatatlanságon alapuló kritika, amely nem egyszer szinte csak l'art pour l'art, szinte csak az élelődiés kedvéért gyártmányaink ellen felhangzik. Amennyiben a bíráltnak alapja van s ha ezt kellő komoly formában a dohányjövédékkel közlik, a jövédék a hibákat azonnal kiküszöböli. A panaszolt esetekben a kifogásokat hibák majdnem kivétel nélkül azután keletkeznek a dohánygyártmányokon, amikor azok a gyárból már kikerültek, akár gondatlan szállítás, vagy csomaghibák következtében, vagy a dohányneműk meg nem felelő helyen tartása miatt.

Ezek után vessünk vissza egy pillantást arra az időszakra, amikor még a magyar dohánytermelés és dohánygyártás a szomorú visszafelé és állapotában volt. Amikor legjobb gyárain-

MAGYAR IRÁSOK

Négy évszázad dicsősége, drámai alakjai, nagy szerelmei az élő magyar regényírás művészetének tükrében. Irodalmi megújulás, költőink, íróink munkája készítette elő újabb történelmünk alkotó korszakait.

	Fűzve	Kötve
Andai Ernő: Soha ilyen tavaszt	4.—	7.20
Andai Ernő: Tengertánc	4.80	6.80
Balla Irma: Vaskuthy Gábor	4.80	8.20
Darnay Kálmán: Testőrszerelmek (10 műmelléklettel)	5.60	8.80
Darnay Kálmán: A bujdosó gyöngyösor. (Balatoni várak legendái.) Számos képpel	6.—	9.20
Dormány László: Solyommadár. (Balassa Bálint regénye.)	5.40	8.60
Kiszely Gyula: Csereházasság	4.—	7.20
Königsberg Lajos gróf: Szoliman Ben Darja	4.—	7.20
Krúdy Gyula: Mohács	4.—	7.20
Mokcsay Zoltán: Szól a tárogató	4.—	7.20
Törökne Kovács Hermia: Varjú-tanya. 2 kötet egybekötve	8.—	11.20

Pantheon-kiadás
Minden könyvesboltban kaphatók

kat elszakították az anyaországtól és a megmaradt gyárak munkaképessége is megbénult. Gondoljunk vissza arra az időre, amikor a háború alatt takarékosan megmentett értékek külföldi dohánykészleteink túlnyomó részét, dohányipari gépeink több mint 50 százalékát a megszálló csapatok elvitték. Számítsuk ehhez hozzá, hogy megmaradt dohánygyáraink felszerelése is sok kifogásolni valót hagyott hátra ebben a korszakban. Ha így tekintjük azt a szívós munkát, amelynek eredményeképpen a magyar dohány exportja diadalmasan indul meg a cseh, német, francia, az osztrák, a lengyel, a holland és a belga piacok felé, ha így értékeljük a külföld ma már osztatlan megbecsülését a magyar dohányjövédék munkájával szemben, akkor büszkén kell megállapítanunk, hogy ez a fellendülés az egész magyar nemzet dicsősége, mert a magyar őserő és tehetség megnyilvánulása volt a legrosszabb időkben s a legnehezebb viszonyok között.

JASOR

SZANATÓRIUM

BUDAPEST, VII, VILMA KIRÁLYNŐ-UT 9

TELEFON: JÓZSEF 315-26 ÉS 326-21

SEBÉSZET,

BELGYÓGYÁSZAT,
NŐGYÓGYÁSZAT

Vezető főorvos:
DR. FREUD FRIGYES